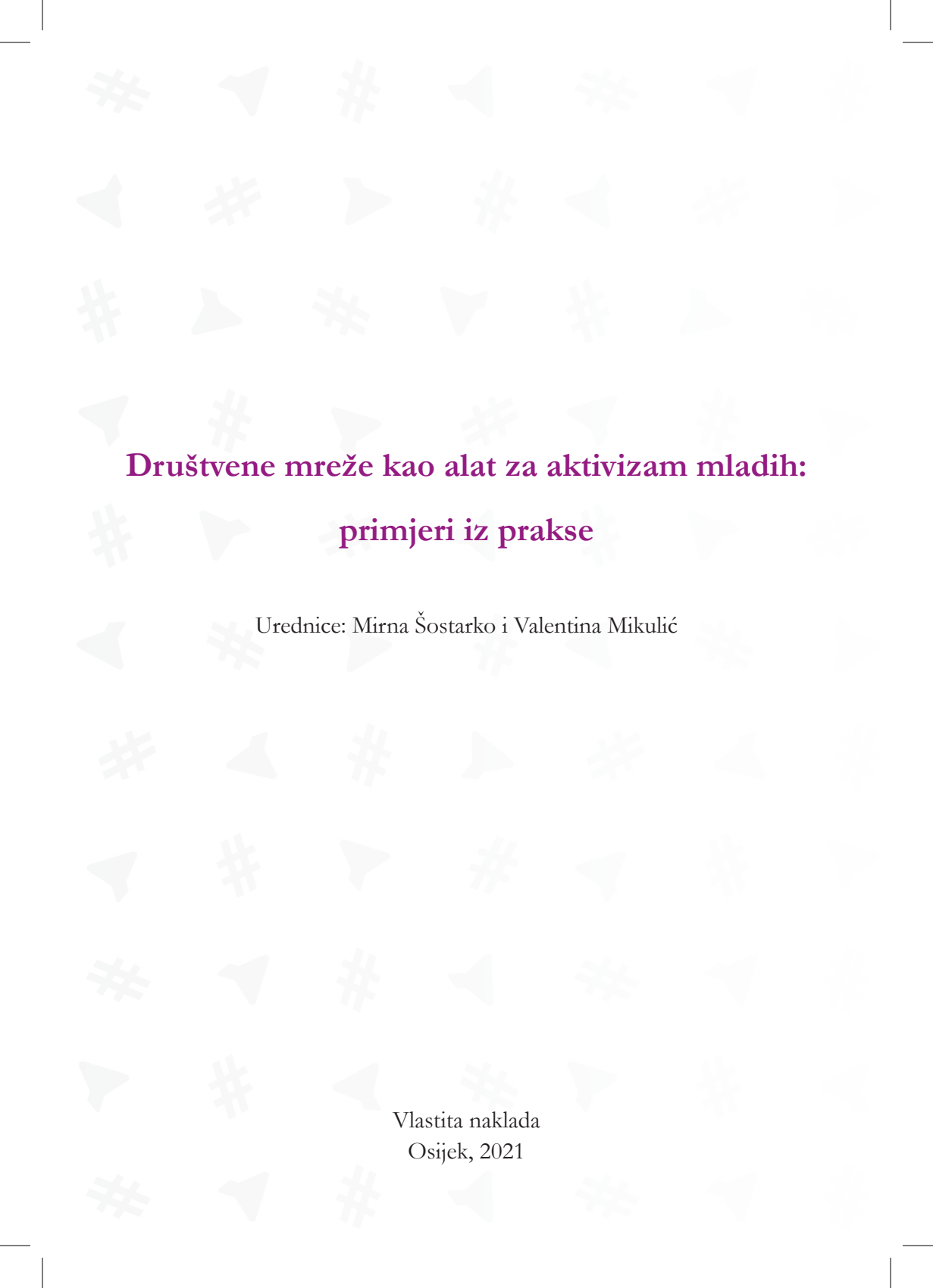

DRUŠTVENE MREŽE KAO ALAT ZA AKTIVIZAM MLADIH: primjeri iz prakse

Društvene mreže kao alat za aktivizam mladih: primjeri iz prakse

Urednice: Mirna Šostarko i Valentina Mikulić

Vlastita naklada
Osijek, 2021

Vlastita naklada

Mirna Šostarko

Autori/ce tekstova

Bruno Koić
Saša Milaković
Hrvoje Potlimbrzović
Mirna Šmit
Mirna Šostarko
Nikica Torbica
Darija Walter

Urednice

Mirna Šostarko
Valentina Mikulić

Lektura i korektura

Hrvoje Potlimbrzović

Dizajn i prijelom stranica:

Roberto Vukomanović

Tisak

Fotoart d.o.o., Osijek

Naklada

150 primjeraka

CIP zapis dostupan je u računalnom katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001109852

ISBN

978-953-49656-0-3

Osijek, kolovoz 2021.

Projekt *#bezfiltera* (2020-2-HR01-ESC31-077978) sufinanciran je sredstvima Europskih snaga solidarnosti Europske unije. Informacije sadržane u ovoj publikaciji ne odražavaju nužno stavove i mišljenja Europske unije.

Sufinancirano sredstvima
Europskih snaga
solidarnosti Europske unije

**EUROPSKE
SNAGE
SOLIDARNOSTI**

Sadržaj

▶ Uvod	5
▶ <i>Nikica Torbica</i> , Ljudska prava	11
▶ <i>Saša Milaković</i> , Prostor za mlade	19
▶ <i>Hrvoje Potlimbrzović</i> , <i>Mirna Šmit</i> , Javne politike za mlade	23
▶ <i>Mirna Šostarko</i> , Kvalitetno obrazovanje	35
▶ <i>Bruno Koić</i> , Kvalitetno slobodno vrijeme	45
▶ <i>Darija Walter</i> , Održivi razvoj	51
▶ Zaključak	53

Uvod

Ovaj vodič nastao je kao rezultat projekta *#bezfiltera* koji Neformalna inicijativa mladih Mladforma provodi u sklopu programa Europskih snaga solidarnosti Europske unije. Cilj projekta bio je mladima grada Osijeka (ali i šire) pružiti mogućnost kreiranja vlastitih sadržaja putem *online* aktivizma, što podrazumijeva osnaživanje na području kritičkog mišljenja, medijske pismenosti te digitalnih tehnologija, kao i drugih tema koje zanimaju mlade. Vizija koja stoji iza projekta jest dugoročni rad na stvaranju pametnih, angažiranih i solidarnih influencera koji će kreirati i prenositi kvalitetne sadržaje i na taj način širiti vrijednosti solidarnosti, tolerancije, ljudskih prava i demokracije.

Ovim vodičem želimo prenijeti naša iskustva rada s mladima na području angažiranog influenciranja i korištenja društvenih mreža kao alata za aktivizam mladih. U daljnjem tekstu vodiča prikazani su primjeri iz prakse šest mentorskih grupa mladih koje su se godinu dana, svaka na svoj autentičan način, aktivirale na sljedećim područjima: ljudska prava, prostor za mlade, javne politike za mlade, kvalitetno slobodno vrijeme mladih, kvalitetno obrazovanje te održivi razvoj.

Nadamo se da će naša iskustva i primjeri iz prakse drugim mladima, ali i osobama koje rade s mladima, poslužiti kao poligon za pokretanje vlastitih inicijativa i akcija u zajednici. No, prije nego što krenemo na primjere, ukazat ćemo na kontekst u kojem je nastala ideja angažiranog influenciranja i koncept mentorske podrške »mladi za mlade«.

Tko, što? Mladforma!

Mladforma je neformalna inicijativa mladih iz Osijeka pokrenuta s ciljem promocije mladih u društvenom i političkom životu grada. Inicijativu je početkom 2019. godine pokrenulo šestero mladih aktivista koji kroz svoj volonterski rad pokušavaju osnažiti mlade za razvoj i provedbu vlastitih aktivnosti te se zalagati za bolje politike za mlade.

Prvotna osnivačka ideja Mladforme bila je okupiti sve aktivne i angažirane mlade te one mlade koji su kroz osmišljavanje, organiziranje i provođenje različitih inicijativa, akcija i projekata voljni sudjelovati u lokalnoj zajednici kao sukreatori društva s ciljem stvaranja mreže mladih koja će zajedno djelovati i međusobno si pružati podršku.

Mladforma se zasniva na volonterskom radu mladih koji žele doprinijeti zajednici u kojoj žive, a trenutno broji oko 60 članova. Inicijativa se zasniva na vrijednostima solidarnosti, demokracije, tolerancije i ljudskih prava, a jedna od glavnih tema koju želi promovirati u javni prostor jest participacija mladih u stvaranju kulturne, društvene i političke klime grada. Participacija za cilj s jedne strane ima potaknuti mlade da se više aktiviraju u sukreiranju društva kroz aktivizam, volontiranje, provođenje vlastitih ideja, ali i kroz sudjelovanje u političkim procesima, a s druge strane osigurati povoljne uvjete za participaciju mladih u političkim i društvenim strukturama.

Zašto i kako influencamo?

Doba u kojem trenutno živimo obilježeno je digitalnim tehnologijama, *online* sadržajima i prezasićenošću informacijama koje mladi dobivaju na dnevnoj bazi. U moru informacija i dostupnih sadržaja od iznimne je važnosti da mladi znaju prepoznati koje su informacije točne i pouzdane, a koje nisu. Osim toga, izuzetno je važno kreirati konstruktivan i kvalitetan sadržaj koji će mlade poticati na solidarnost, aktivizam te njegovanje ljudskih prava i demokratskih vrijednosti. Smatramo da mladi ne smiju samo puko pratiti sadržaje koje im serviraju aktualni „influenceri”, već moraju sami biti kreatori tog sadržaja te se referirati na probleme, potrebe i pitanja koja ih zanimaju. Drugim riječima, u mladima vidimo potencijal za stvaranje nove vrste influencera, i to onih koji će se baviti važnim problemima, koji će kritički gledati na svijet oko sebe i koji će širiti solidarnost, ljudska prava, toleranciju i nenasilje među svojim vršnjacima.

Mladi danas najčešće koriste Instagram kao platformu na kojoj mogu izraziti svoje stavove i mišljenja, ali ponajviše kao mjesto na kojem mogu pronaći sadržaje koji ih zanimaju. Proučavanjem trenutnih velikih Instagram influencera pronašli smo vrlo mali broj onih koji promiču vrijednosti koje bismo mi htjeli dugoročno promicati i vrlo malo onih čiji sadržaj možemo označiti kao kvalitetan, kritički promišljen i poticajan za mlade. Brojka takvih influencera postaje još manja kada se fokusiramo samo na područje Hrvatske.

Ponukani ovom činjenicom, odlučili smo napraviti vlastito istraživanje percepcije pojma *influencanja* kod mladih, u kojem je sudjelovalo 273 sudionika u dobi od 15 do 35 godina. Istraživanje je pokazalo da oko 60% mladih već u početku ima ili negativan ili neutralan odnos prema pojmu *influencanja*. Kada smo pitali ispitanike bi li pratili ili podržali nastojanja usmjerena u stvaranju društveno angažiranog influencanja, njih 25% odgovorilo je pozitivno, dok je njih čak 71% odgovorilo da njihovo praćenje ovisi o sadržaju koji se plasira.

Također smo ispitanike pitali i o kojim temama bi željeli više učiti na društvenim mrežama, na što smo dobili pregršt zanimljivih, inovativnih i korisnih tema koje se danas ne mogu tako lako pronaći u svijetu influencera, poput ekonomskog razvitka, znanstvenih istraživanja, sreće, motivacije, poboljšanja društva, solidarnosti, volontiranja, društvene angažiranosti, obrazovanja, mentalnog zdravlja, klimatskih promjena te politike. Ovo naše malo istraživanje pokazalo nam je da brojni mladi žude za kvalitetnim i zanimljivim temama na društvenim mrežama, ali takve teme tamo nisu zastupljene u zadovoljavajućoj mjeri.

Influencanje, kako je pokazalo i naše istraživanje, na našem području (Republika Hrvatska) ima negativnu konotaciju. Većina ispitanih osoba smatra da se influencanje odnosi isključivo na promociju i prodaju ili na želju da se vrlo lako stekne popularnost. No, riječ influencanje ima puno šire značenje od onog koje se u javnosti percipira pod tim pojmom. Influencanje označava vrstu moći ili kapaciteta osobe da utječe na mišljenje, ponašanje i djelovanje drugih.

Taj utjecaj ne mora se nužno koristiti u promotivne ili samopromotivne svrhe, nego se njime među ljudima mogu širiti i vrijednosti poput solidarnosti, ljudskih prava, tolerancije i empatije. Osim toga, društvene mreže mogu poslužiti i kao prostor za progovaranje o bitnim temama, problemima i potrebama te kao prostor za reakcije na nepravde u društvu. Upravo je takva vrsta influencanja nešto što svojim djelovanjem želimo potaknuti. Želimo vidjeti influencanje kao alat mladih koji su aktivisti i kritičari društva, koji su politični, hrabri, tolerantni i solidarni te koji se ne boje iskazati i argumentirati vlastite stavove u javnosti uz dozu samokritičnosti. Iz svega navedenog proizašao je i naziv projekta *#bezfiltera*, čiji kontekst želimo prebaciti s „estetske” na misaonu razinu.

Što se sve može raditi bez filtera?

U projektu *#bezfiltera* progovarali smo o različitim temama, problemima i potrebama u zajednici, a usmjerili smo se na šest glavnih područja za kojima su mladi iskazali velik interes: ljudska prava, prostori za mlade, javne politike za mlade, kvalitetno slobodno vrijeme mladih, kvalitetno obrazovanje te održivi razvoj. Na temelju tih područja formirali smo šest grupa u koje su s mladi svrstali prema osobnim preferencijama. Tome su prethodile neformalne edukacije za teme koje smo procijenili da bi mogle biti potrebne prije bavljenja *online* aktivizmom: kritičko mišljenje, medijska pismenost, aktivizam mladih i digitalne kompetencije.

Koncept grupā mladih »mladi za mlade« osmišljen je na način da svatko u grupu već dolazi sa specifičnim znanjima i kompetencijama. Primjerice, netko je vičan u kreiranju objava na društvenim mrežama, netko je dobar u istraživanjima, netko voli pisati tekstove, drugi imaju znanja u montiranju i editiranju fotografija i filmova. Sva ta znanja mogu se vrlo dobro iskoristiti u procesu *online* aktivizma. Kada spojimo sva pojedinačna znanja u grupi koja se bavi jednom temom, dobijemo bazu za kvalitetno kreiranje sadržaja i provođenje akcija u zajednici. S druge strane, znanja s kojima dolazimo u grupu prenosimo na druge članove zbog čega svatko iz grupe može izaći s novim znanjima i vještinama.

Iako je koncept projekta usmjeren na *online* aktivizam i angažirano influenciranje, grupe mladih nisu se zaustavile samo na tome. Osim 18 tjedana aktivnog i angažiranog plasiranja sadržaja na društvenim mrežama, grupe su odradile i brojne druge aktivnosti u zajednici. U nastavku Vodiča bit će opisane najzanimljivije aktivnosti kojima su se grupe mladih bavile u šest različitih područja.

Što smo sve radili bez filtera?

- ▶ **Četiri istraživanja** (Prostor za bendove; Zadovoljstvo mladih kvalitetom obrazovanja; Upoznatost mladih s kandidatima za gradonačelnika grada Osijeka; Utjecaj praćenja lokalnih izbora na mlade)
- ▶ **Analiza programa** jedanaest političkih stranaka u Hrvatskoj
- ▶ **Povelja Osijek po mjeri mladih**
- ▶ **Sedam sastanaka s kandidatima za gradonačelnika grada Osijeka** kojima smo predstavili našu povelju
- ▶ **Akcija grafitiranja govora mržnje** na pročelju lokalnog vrtića
- ▶ **»Ženskom stranom ulice«**, javna akcija u kojoj smo privremeno preimenovali tri osječke ulice i tri osnovne škole imenima poznatih Osječanki
- ▶ **Online kampanja** u kojoj smo prikupili više od 40 fotografija članova/ica s porukama da žene imaju pravo izbora te da sve obitelji jednako vrijede
- ▶ **Online kampanja** za prava LGBTIQ osoba povodom Mjeseca ponosa

Ljudska prava

Prema principu temelja medijske pismenosti i informiranja, naših šest mjeseci rada na temi ljudskih prava pokušat ćemo predstaviti odgovarajući na pitanja *tko?*, *što?*, *zašto?*, *kako?*, *gdje?* i *kada?*. Pritom ćemo se najviše zadržati na *tko?*, jer smatramo da su ljudski resursi najvrjedniji dio ovakva procesa, te na *što?* i *kako?*, zbog namjere da otvoreno podijelimo svoja iskustva te ukažemo na to gdje smo pogodili, ali i čime nismo bili zadovoljni.

Tko je dio tima »Ljudska prava«?

Ovo je ekipa ljudskih prava: vrckava, motivirana, prijateljski raspoložena i uvijek dostupna. Premda se na početku nismo poznavali, zajedničkim radom izgradili smo istinska i duboka prijateljstva, koja nastavljamo i nakon ovog projekta.

Mentor grupe bio je Nikica Torbica, profesor i edukator koji se u sklopu svojeg rada bavi educiranjem za ljudska prava. S vremenom su se u mentorskoj ulozi, a prema različitim temama koje su obrađivane, mijenjali svi članovi grupe. Time grupni rad nije ostao samo proces učenja o ljudskim pravima i izrađivanja *online* sadržaja, nego i proces učenja o radu unutar timova, pravovremenom obavljanju zadataka, osobnoj odgovornosti i brojnim drugim stvarima.

I to svjedoči o tome da je upravo *udruživanje* osoba jedno od ljudskih super-moći. Naime, svatko od nas ima djelić sposobnosti, ali u dobrom timu činimo cjelinu. No, što kažu članovi tima? Što je bila njihova motivacija? Kako su doprinijeli? Kako je na njih utjecao ovaj proces?

Iskustva

Moja motivacija za priključivanje ovom projektu i timu »Ljudska prava« želja je za poboljšanjem naše zajednice i učenjem o tome kako mogu pomagati drugima i osvještavati ljude oko sebe o važnosti ljudskih prava i njihovom poštivanju. Naš tim kliknuo je „od prve“. Nismo se poznavali, ali na kraju ovog projekta zaista smo postali prijatelji. Nikica je bio odličan mentor, dao nam je priliku da svaka od nas provede neku svoju zamisao, međusobno smo se uvažavali, slušali, podržavali i davali prijedloge. Ovo je jedno prekrasno iskustvo i veselim se budućnosti i tome što ću još naučiti, a svima onima koji razmišljaju o priključivanju u Mladformu, ne znam što čekaju. :)

Petra

Pridružila sam se grupi jer je tema odgovarala onome što studiram, ali zapravo nisam ni znala u što se upuštam kad je ovo sve počelo. No, sada imam ekipu koja dijeli moju strast prema temi ljudskih prava i koja je puna podrške, ideja i kreativnosti. Obožavam to što se skupa razvijamo, učimo jedni od drugih i što zajedno činimo internet boljim mjestom.

Daniela

Tema ljudskih prava nije mi se činila bliskom dok se nisam pridružila projektu i shvatila da su i moja prava bila narušena kroz život kao osobi s invaliditetom. Tada se javio interes za učenje o tome što ljudska prava jesu i kako se ispravno za njih boriti. Svaka osoba u našem timu iskusila je neku vrstu narušavanja istih i time još iskrenije doprinijeli radu. U početku mi se činilo kako nećemo moći puno toga promijeniti, ali već nakon nekoliko objava različite tematike, ušli smo u komunikaciju s raznim ljudima i u najmanju ruku izašli smo bogatiji za određena znanja i spoznaje. Osim što sam sama upoznala nove dubine života raznih marginaliziranih skupina, naučila sam mnogo i o pozitivnim praksama kod nas i u svijetu. Oduševljena sam radom u ovom timu i veselim se svim novim idejama do kojih ćemo zajedno doći, pa ih zajedno i ostvariti.

Karla

Oduvijek sam željela steći nova znanja i iskustva o ljudskim pravima. Smatram da je poznavanje i način ostvarenja vlastitih ljudskih prava, kao i obveze koje trebamo ispunjavati, jedan od preduvjeta uspješne integracije u svim aspektima privatnog i javnog života. Stečenim znanjima i iskustvima u Mladformi dodatno sam se osnažila za preuzimanje uloge promicanja i zaštite ljudskih prava u društvu, a prvenstveno u romskoj zajednici, pošto su, kako smatram, Romima i Romkinjama najviše ugrožena temeljna ljudska prava. Od samog početka posebnu smo pažnju posvetili temama koje su usko vezana za romsku manjinu i druge manjinske skupine. Mogu reći da sam po prvi puta upoznala ovakve ambiciozne mlade ljude iz većinskog stanovništva s kojima dijelim jednake interese i drago mi je što sam dio ovog tima.

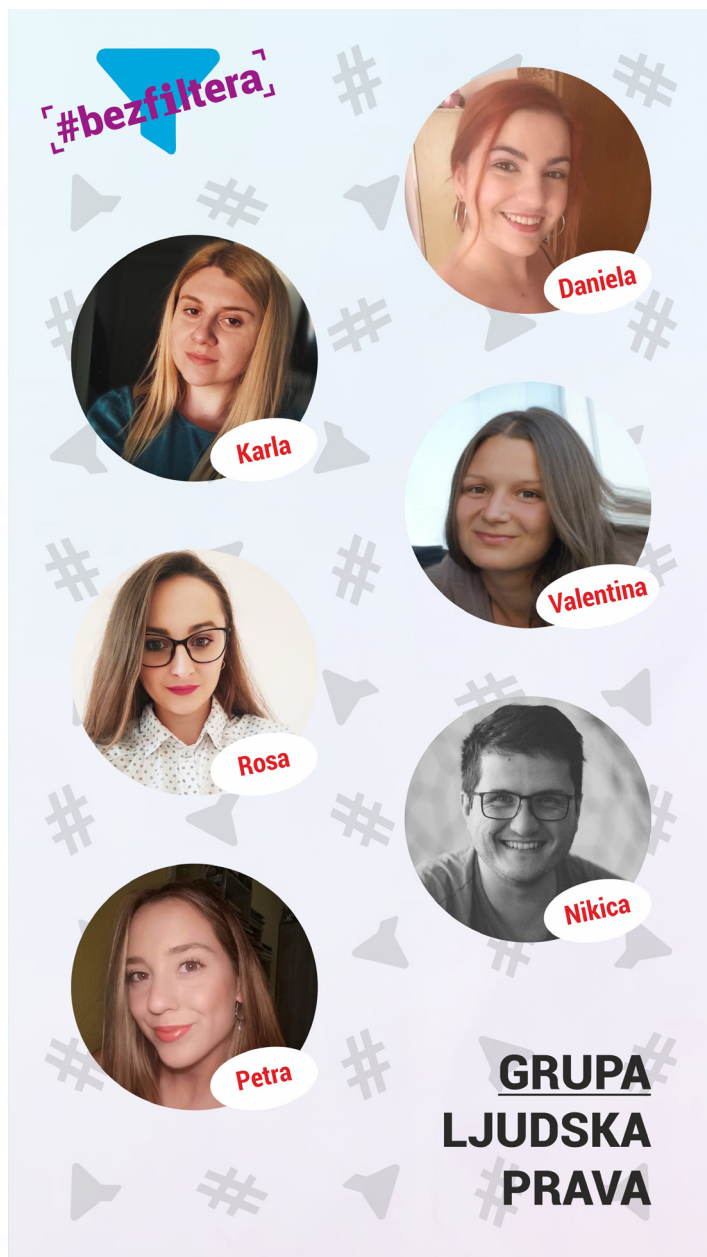
Rosa

Tema ljudskih prava oduvijek mi je važna te mi je zadovoljstvo što sam uz članove svoje grupe imala priliku učiti sebe, druge i od drugih. Iako sam na početku bila pomalo skeptična oko mogućnosti stvaranja kvalitetnog sadržaja na društvenim mrežama, radom u grupi potvrdila sam si da više mozгова radi bolje od jednog i da je zajedničkim naporima moguće provesti kvalitetnu kampanju. Kroz proteklih 9 mjeseci stekla sam nove suradnike i prijatelje, zbog čega će se naša priča nastaviti i nakon projekta!

Valentina

Rad u grupi za cilj je imao stvoriti kvalitetne online sadržaje o ljudskim pravima - no, drago mi je da je za nas koji smo u tome sudjelovali taj rad bio i puno više. Za mene kao mentora puno je važnije od svima vidljivih rezultata bio onaj vidljiv samo nama unutra - stvaranje grupe povjerenja, mladih koji promišljaju, propituju i preuzimaju odgovornost. Što je upravo i bila jedna od temeljnih ideja Mladforme od početka. Imao sam sreću rada u prekrasnom timu - motiviranom i ambicioznom - koji je i moje mentorske, ali i druge vještine testirao, brusio i doveo na nove razine.

Nikica

Grupnu Ljudska prava čini šest članova - Daniela, Karla, Valentina, Rosa, Nikica i Petra.

Kada i gdje?

Tijekom trajanja projekta *#bezfiltera*, ali posebice od siječnja do lipnja 2021. godine, putem *online* platformi, točnije Instagrama i Facebooka.

Aaaa, zašto uopće ova tema?

Iz perspektive Mladforme, ljudska prava bila su jedna od temeljnih tema od njezina osnutka - u kontekstu promišljanja o temeljnim vrijednostima, načelima i konceptima te populariziranja tih tema među mladima.

Projekt *#bezfiltera* pokazao se kao idealna baza za to, lakoćom okupivši skupinu od šest motiviranih mladih koji žele učiti o ljudskim pravima, stvoriti okruženje unutar kojeg se ona poštuju te ih svojim djelovanjem promovirati u zajednici.

Što smo i kako radili?

Ovu smo temu odlučili promovirati stvaranjem (po nama) kvalitetnog, ali i atraktivnog *online* sadržaja. Pritom je bitno napomenuti kako to nije uvijek bilo lako - posebice ovaj drugi dio. Tijekom procesa zajedničkog rada puno smo vremena posvetili istraživanju i uvjereni smo da je sadržaj objava kvalitetan. Ono gdje smo se i sami borili je kako istovremeno biti vjeran sadržaju, prenijeti dostatnu količinu informacija, ne banalizirati temu površnim prikazivanjem, ali i dalje stvoriti sadržaj koji je lagan za „konzumiranje” i oku atraktivan.

Obradili smo sljedeće teme: *diskriminacija u školskim klupama*, *afirmativna akcija*, *Svjetski dan Roma* i *Mjesec ponosa*. Teme smo birali zajednički da bismo u što većoj mjeri zadovoljili interese svih osoba u skupini, ali i pokrili relevantne teme. Pritom smo Svjetski dan Roma i Mjesec ponosa na društvene mreže plasirali na adekvatne datume: u prvom mjesecu travnja te tijekom lipnja.

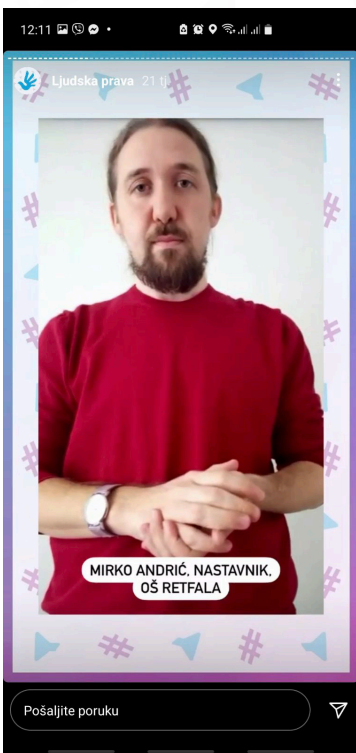
Analizirajući reakcije i prikupljajući *feedback* od drugih grupa, ali i naših prijatelja i pratitelja, tijekom vremena zaključili smo da najbolje prolaze grafički uređene statistike; pojmovi koji su objašnjeni kroz slikovni sadržaj i/ili interakciju (poput stripa) te osobna iskustva. Primjere takvih pristupa možete vidjeti u sljedećim sadržajima:

Jedan od primjera objašnjavanja pojma putem stripa i interakcije između zamišljenih likova.

Grafički uređeni savjeti za uvažavanje transrodnih osoba prilikom izravne komunikacije.

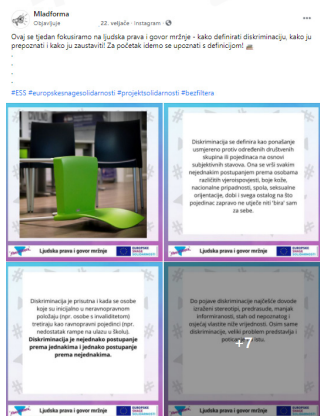

Jedno od svjedočanstava kako se škole bore protiv vršnjačkog nasilja.

Audio čitanje osobnih iskustava osoba koje su doživjele diskriminaciju.

S druge pak strane, sadržaji koji su bili izrazito informativni i vrijedni, no donosili su prvenstveno tekst, nisu ostvarivali jednak doseg niti razinu interakcije s pratiteljima. Primjere takvih sadržaja možete vidjeti ovdje:

Objava koja detaljno obrađuje diskriminaciju, no osim uvodne fotografije, ne unosi grafičku inovaciju.

Objava koja donosi savjete za uvažavajuće ponašanje spram manjinskih skupina, no koja također ne unosi grafičku inovaciju.

Posebno nas je ugodno iznenadilo da najveći doseg ostvaruju *ad hoc* akcije, koje smo provodili u jednom slučaju kao obilježavanje Međunarodnog dana žena, ali i u dvama slučajevima povodom kršenja ljudskih prava i/ili njihova ugrožavanja u javnom prostoru. Upravo zbog javnog karaktera i izlaska iz sfere teorijskih objava, te su tri objave daleko nadmašile prosječnu vidljivost i interakciju s publikom, često postavljajući i nove rekorde:

Obilježavanje Međunarodnog dana žena, održano u suradnji s lokalnim organizacijama civilnog društva, fakultetom, kinom i školama. Mladforma je tiskala šest ploča s imenima znamenitih žena te je njima privremeno preimenovala tri ulice i tri osnovne škole, osvještavajući time nevidljivost žena u lokalnoj povijesti.

Reakcija Mladforme na predizborni govor mržnje i uništavanje plakata manjinskog kandidata.

Akcija Mladforme povodom paralelnih aktivnosti koje naizgled demokratskim metodama pokušavaju shvaćanje ljudskih prava. U ovoj je akciji sudjelovalo oko 50 osoba, članova/ica, ali i podržavatelja/ica Mladforme.

Zaključak

Nakon iskustva rada na kreaciji sadržaja za društvene mreže iz područja ljudskih prava donosimo nekoliko glavnih zaključaka:

- ▶ Sadržaj mora biti atraktivan, jednostavan za konzumiranje, što je katkada teško (ali ne i neostvarivo) bez žrtvovanja kvalitete sadržaja;
- ▶ Atraktivnost se može postići ovladavanjem grafičkih alata poput Canve, ali i nuđenjem nesvakidašnjih perspektiva, perspektiva koje „dižu obrvu“;
- ▶ Dobro prolazi i sadržaj koji priča osobnu priču, bilo kao video ili audio zapis, a s kojim se pratitelji mogu poistovjetiti;
- ▶ Veću vidljivost ostvaruju sadržaji koji se odnose na svakodnevnicu, a posebice sadržaji koji se odnose na dnevno-političke aktualnosti;
- ▶ U slučaju sustavnog objavljivanja sadržaja nužno je podijeliti uloge unutar tima i pravovremeno krenuti u izradu sadržaja da bi se isti mogao promijeniti u slučaju novih informacija.

Prostor za mlade

Jedna od tema koja je važna za poboljšanje kvalitete života mladih jest prostor. Upravo zato smo odlučili baviti se temom prostora za mlade kao jednom od ključnih za naš projekt. Osim onog doslovnog, promišljali smo i o figurativnom prostoru, dakle onom u kojem mladi mogu djelovati i u kojem će se njihov glas doista čuti.

Prostor za bendove

Aktivnost koju ćemo istaknuti u nastavku doista omogućuje da se glas mladih čuje i figurativno i doslovno, a to je zalaganje za prostor za bendove. Ovu aktivnost podijelili smo u tri faze. Prva faza sastojala se od osmišljavanja i provođenja *online* ankete, druga faza temeljila se na analizi ankete, dok su se u trećoj fazi objavljivali rezultati na društvenim mrežama uz snažno zalaganje za bolje uvjete bendovima u lokalnoj zajednici. Tijekom svih triju faza bili smo u komunikaciji s raznim bendovima

i glazbenim sastavima, među kojima smo posebnu podršku dobili od vokalnog sastava *Akvarel*, a na tome im i zahvaljujemo. Također, pričali smo i s Ivanom Kristijanom Majićem, ravnateljem Kulturnog centra Osijek, koji nam je izložio planove za budućnost, a sada s vremenskim odmakom vidimo da te planove postupno i realizira.

Osmišljavanje i provođenje ankete

Prva faza zahtijevala je najviše promišljanja i dogovaranja zbog odlučivanja o pristupu istraživanju, kao i pitanjima koja će biti postavljena predstavnicima bendova. Da bismo bili sigurni u kvalitetu istraživanja, najprije smo kontaktirali studenticu sociologije, a onda i članicu nekolicine lokalnih bendova. Uz njihovu pomoć sastavili smo istraživanje čija je forma bila prema standardima struke, a pitanja su pogađala srž onoga što nam treba. Anketa (u alatu *Google Forms*) prosljeđivala se interno među predstavnicima bendova, ali i u Facebook grupi »Osječki bendovi«, čime smo osigurali dobru vidljivost našeg istraživanja. Ispitanici su imali odličnu priliku pomoću ankete opisati vlastite uvjete rada, ali i dati konstruktivne prijedloge za unaprjeđenje uvjeta za probe i izvedbe.

Analiza rezultata

Anketa je bila aktivna u trajanju od dva tjedna tijekom kojih smo prikupili 54 odgovora od strane predstavnika bendova. U odnosu na ukupni broj glazbenika u našoj lokalnoj zajednici, ovaj uzorak može se smatrati vrlo reprezentativnim. U nastavku ćemo izdvojiti nekoliko ključnih stavki naše ankete.

Tri četvrtine ispitanika za probe koristi privatne prostore, a gotovo identičan postotak probe održava najviše jednom tjedno. Više od polovica ispitanika odgovorila je da bi adekvatan prostor osigurao i učestalije probe. Ono što posebno bude u oči jest percepcija financiranja bendova od strane lokalne samouprave. Na skali od 1 do 5, čistu jedinicu dalo je 83% ispitanika, dok se za četvorku ili peticu nije opredijelio nitko. Također, s medijanom od 5 odgovaraju i kako bi se adekvatnijim prostorom poboljšala i motivacija glazbenika i suradnja između bendova, ali i, što je možda najbitnije za opću populaciju, kvaliteta osječkih bendova.

Kada su sami odgovarali što je bendovima potrebno za probe, dobili smo velik broj ideja, a većina se temeljila na četirima ključnim stvarima: zvučna izolacija, set bubnjeva, razglas i sigurnost prostora. Sve navedeno bendovima bi logistički i vremenski olakšalo održavanje proba, više vremena bi posvetili vlastitu napretku, umjesto donošenju i sklapanju opreme. Osim toga, izdvojili su i lokacije za moguću prenamjenu ili korištenje. Neke od najčešćih ideja su atomska skloništa, Kazamat, napušteni industrijski prostori, mjesne zajednice i Kulturni centar.

Objava rezultata i zalaganje

Nakon analize rezultata prešli smo na treću fazu i osmišljavanje vizualnog identiteta naših objava. Tijekom našeg tjedna objava imali smo dvije objave kojima smo slali poruku i pozvali gradske institucije na dijalog vezan uz gradske neiskorištene prostore koji bi dobro došli mladim i neafirmiranim lokalnim bendovima. Osim toga, objavili smo i dio razgovora s Ivanom Kristijanom Majićem s kojim smo pričali baš o ovoj temi, kao i više *storyja* na kojima smo grafovima prikazali rezultate naše ankete.

Tjedan objava o prostorima za bendove imao je dobar uspjeh, ali nipošto nije vrijeme za odustati dokle god bendovi ne budu imali adekvatne uvjete za probe i izvedbe. Adekvatnim prostorima poboljšala bi se kvaliteta života mladih u gradu, ali i kvaliteta osječke glazbene scene.

Fotografija 1.
Vokalni sastav Akvarel

Javne politike za mlade

Javne politike za mlade kao temu odabrali smo zbog toga što smo smatrali da je itekako korisno doznati na koji se način politika bavi mladima, ali i zbog toga što smo htjeli educirati mlade o važnosti političkog uključivanja, počevši od političke informiranosti preko izlazaka na izbore pa do aktivnog građanstva u širem smislu.

Upravo smo tim redoslijedom i koncipirali naše aktivnosti. Da bismo doznali na koji se način politika bavi mladima, analizirali smo programe političkih stranaka, proveli smo razgovore sa svim kandidatima za gradonačelnika/icu Osijeka te smo analizirali sučeljavanje kandidata u TV emisiji. Da bismo doznali u kojoj su mjeri mladi politički informirani, proveli smo anketu među mladima. Na kraju, da bismo ukazali na načine aktivnog građanstva, ponudili smo i primjer aktivnosti.

Ovom ćemo prilikom veću pozornost posvetiti analizi programā političkih stranaka i razgovoru s kandidatima, dok ćemo dio ostalih aktivnosti ukratko opisati. Sa željom da što bolje prikažemo aktivnosti, brojne od njih predstavili smo putem vrlo konkretnih koraka koji su doveli do njihove realizacije. Tome smo nerijetko pridruživali i rezultate do kojih smo pritom dolazili.

Analiza programā političkih stranaka

Prvi korak ove aktivnosti bio je odabrati političke stranke čije ćemo programe analizirati, ali i odrediti kriterij po kojem će one biti odabrane. Za potrebe naše analize odabrali smo one stranke koje su u Osijeku bile zastupljene na lokalnim izborima 2017. godine, ali pod uvjetom da su još uvijek aktivne, zatim one koje nisu bile zastupljene, ali predstavljaju politički faktor u Republici Hrvatskoj, a onda i one koje su nastale u međuvremenu. Bilo je jedanaest takvih stranaka: Biraj bolje, DESNO, Domovinski pokret, HDZ, HNS, Most, Možemo!, Pametno, Radnička fronta, SDP te Snaga Slavonije i Baranje.

Drugi korak bio je pronaći programe tih stranaka. Većina stranaka imala je objavljen program bilo kao zasebnu publikaciju bilo u *online* obliku na mrežnim stranicama stranke. Za one stranke koje nemaju program moguće je, primjerice, pronaći projekte na kojima sudjeluju, pa njih tretirati kao zamjenu koja sadrži važne podatke o djelovanju stranke. Programe je bilo lako pretražiti po korijenima ciljanih riječi u onim situacijama u kojima je stranka imala pretražive dokumente (pdf ili *online* program). Analiza je bila zahtjevnija u slučajevima u kojima dokumenti nisu bili pretraživi. Tada smo publikacije čitali od početka do kraja i bilježili ono što smo si odredili tražiti.

Treći korak bio je pronaći kriterij analize. Programe stranaka analizirali smo iz perspektive njihova pristupa prema mladima. U analizi smo se usmjerili na sljedećih pet pitanja: »Ima li stranka program u zasebnoj publikaciji?«, »Ima li stranka zasebnu publikaciju za mlade ili poglavlje o mladima?«, »Koja je učestalost pojavljivanja riječi 'mlad', njezinih izvedenica te onih riječi koje konotiraju da se radi o mladima?«, »U kojim se poglavljima nalaze te riječi?«, »Na koji način stranka vidi mlade: kao sukreatore ili kao korisnike politika?«.

Četvrti korak bio je pronaći odgovore na ta pitanja. To smo činili tako što smo zapisivali rečenice iz programā koje su se odnosile na ciljana pitanja. Svaku stranku obradili smo u zasebnom dokumentu.

Peti korak bio je analizirati svaki taj dokument, odnosno analizirati svaku poziciju koju smo pronašli. Na taj smo način dobili odgovore na naša pitanja koja se tiču svake analizirane stranke.

Šesti korak bio je napraviti sintezu podataka koje smo dobili za svaku stranku. To smo učinili tako što smo uspoređivali podatke svih stranaka, koji se odnose na pet pitanja koja su činila okosnicu naše analize.

Sedmi korak bio je diseminirati konačne podatke. To smo učinili u nekoliko faza. Prva faza bila je tablično prikazati dobivene podatke (Tablica 1). Druga faza bila je iznijeti kratak osvrt na program svake stranke.

Treća faza bila je objaviti kompletan dokument iz kojeg je proizašao tablični prikaz, a iz kojeg bi dokumenta bilo vidljivo na koji način stranke sagledavaju položaj mladih, koliko se puta spominje riječ »mladi« u njihovim programima i imaju li uvrštene politike za mlade u svojim programima. Četvrta faza bila je objaviti kratak osvrt na programe političkih stranaka, što smo učinili tako što smo u nekoliko natuknica izdvojili nekoliko pozitivnih i nekoliko negativnih karakteristika programa svake stranke.

Tablica 1. Prikaz analize programā političkih stranaka.

Stranka	Ima li stranka program kao zasebnu publikaciju	Ima li stranka zasebnu publikaciju za mlade	Ima li stranka zasebno poglavlje o mladima	Koliki dio programa čine korijen riječi mladi ili neka izvedenica	Vidi li stranka mlade kao korisnike ili sukreatore politika
Biraj bolje***	NE	NE	NE	1.2%	Korisnike
DESNO	DA	NE	NE	0%	Korisnike
Domovinski pokret	DA	NE	NE	0.3%	Korisnike
HDZ*	DA	DA	/	/	Korisnike
HNS	NE	NE	NE	1.03%	Korisnike
Most**	DA	NE	NE	/	Korisnike
Možemo!	NE	NE	DA	0.62%	Sukreatore
Pametno	Da	NE	NE	0.34%	Korisnike
Radnička fronta	NE	NE	NE	0.39%	Korisnike
SDP*	DA	DA	/	/	Sukreatore
Snaga Slavonije i Baranje	DA	NE	NE	0.87%	Korisnike

* Stranka ima zasebnu publikaciju za mlade zbog čega nije potrebno isticati zasebna poglavlja i učestalost spominjanja korijena riječi mladi i njezinih izvedenica.

** Izborni program ne može se pretraživati po ključnim riječima zbog čega nije iskazana učestalost spominjanja korijena riječi mladi i njezinih izvedenica.

*** Stranka nema program. Podatak o postocima nastao je na temelju analize svih projekata pomoću kojih se predstavljaju.

»Ako neće političari k nama, mi ćemo k njima«

Već nakon analize nacionalnih političkih programa bilo je jasno da političari i političke stranke mlade najčešće ne vide kao svoje biračko tijelo ili ih ne shvaćaju ozbiljno, zbog čega im posvećuju nimalo ili vrlo malo pažnje. Zabrinjavajuća je činjenica da tek mali broj stranaka mlade vidi kao sudionike u donošenju odluka i sukreatore javnih politika.

Kao sljedeći korak predizborne akcije učinilo se logično ispitati kandidate što planiraju učiniti po pitanju mladih. U trenutku prvog javnog sučeljavanja kandidata za gradonačelnika grada Osijeka, članovi Mladforme javno su u emisiji Otvoreno postavili sljedeće pitanje (<https://tinyurl.com/pitanje-otvoreno>):

»Grad Osijek nema konkretnu strategiju rada s mladima, ured za mlade niti odgovarajući prostor za mlade – kako kandidati planiraju uključiti mlade u razvoj grada? Vide li ih kao sukreatore politika i izvan formalnih sustava (političkih stranaka, mladeži stranaka, savjeta mladih i studentskih zborova), a ne samo kao korisnike politika?«

Zbog formata emisije, na postavljeno pitanje Mladforma nije dobila odgovor. Neki kandidati imali su potrebu javiti se nakon emisije i odgovoriti na to pitanje, što je potaknulo organizaciju sastanaka sa svim kandidatima. No, budući da je povjerenje mladih prema političarima i političkim strankama nisko, a u predizborno vrijeme često dolazi do praznih predizbornih obećanja, cilj je bio otvoriti ozbiljan i konstruktivan dijalog s kandidatima iz kojeg će proizaći konkretna rješenja, ali i nakon kojeg ćemo imati neku vrstu jamstva ili resursa koji će nam pomoći u dugoročnom praćenju političke scene u Osijeku. Mladforma je imala za cilj otvoriti dijalog sa svim kandidatima za gradonačelnika grada Osijeka, omogućiti mladima uvid u njihove planove vezane uz politike za mlade te potaknuti veću izlaznost mladih na lokalne izbore.

Članovi Mladforme osmislili su povelju pod nazivom *Osijek po mjeri mladih*, u kojoj su objedinjene sve prethodno mapirane potrebe i problemi mladih u 14 točaka. Te točke najviše su se odnosile na potrebu za prostorom za mlade i uredom za mlade u Osijeku, zatim na uključivanje mladih u procese donošenja odluka, na problem mentalnog zdravlja, nedostatka sportskih mogućnosti za mlade, stambeno pitanje mladih, ali i vrijednosna pitanja poput rodne ravnopravnosti i jednakosti na temelju etničke, nacionalne i seksualne pripadnosti.

POVELJA

„Osijek po mjeri mladih“

- Mladima treba osigurati mogućnost aktivnog sukreiranja politika i bez pristupanja političkim strankama (npr: sudjelovanje u kreiranju lokalnih strategija iz područja kulture, obrazovanja, turizma, zdravstva, sporta i dr.)
- Mlade treba sustavno učiti aktivnom građanstvu uvođenjem nastave građanskog odgoja i obrazovanja kao zasebnog fakultativnog predmeta, što Grad kao osnivač može potaknuti i podržati.
- Savjet mladih treba imati snažniju ulogu u stvaranju gradskih politika, a u njemu bi osim stranačkih kandidata u jednakoj mjeri trebali biti zastupljeni i nezavisni kandidati.
- Mladi su važni te bi Grad trebao imati tijelo/osobu posvećeno njima, tj. "Ured za mlade" i/ili kompetentnu mladu osobu u kolegiju gradonačelnika koja će biti zadužena za pitanja mladih.
- Mladima bi besplatno ili uz vrlo niske cijene trebao biti dostupan gradski "Centar za mlade" koji bi bio namijenjen različitim aktivnostima - neformalnim druženjima, edukacijama, umjetničkom izričaju, razvoju kreativnosti, probama bendova i dr., a u kojem bi radio stručnjak za mlade (youth worker)
- Mladima treba osigurati savjetovalište koje njeguje multidisciplinarn pristup u radu s mladima: zaštita zdravlja s naglaskom na mentalno, seksualno i reproduktivno zdravlje mladih. Savjetovalište može biti integrirano u takozvani Centar za mlade.
- Mlade treba uključiti u participativno budžetiranje¹ gradskog proračuna, koji će time adekvatnije odgovarati potrebama mladih.
- Poticanje aktivizma mladih kao poželjnog preuzimanja odgovornosti za pokretanje nužnih društvenih promjena u lokalnoj zajednici i šire. Mladim pripadnicima manjina (nacionalnih, etničkih i seksualnih) treba osigurati siguran prostor (tzv. Centar za mlade, savjetovalište za mlade i sl.) za izražavanje i istraživanje svoga identiteta.
- Rodna ravnopravnost bitna je stavka politika za mlade, koje će biti kreirane tako da potiču veće uključivanje žena kako u svijetu rada tako i u politici.
- Mlade ćemo poticati da ostanu u gradu time što potičemo ostvarivanje kvalitetnog sadržaja, prilagođenog interesima i potrebama mladih.
- Mladima je potrebno osigurati pristupačno visoko, ali i strukovno obrazovanje. Oba stupnja obrazovanja trebaju biti potpomognuta stipendijama koje vrednuju izvrsnost i uključuju socio-ekonomske kriterije tj. status. Osim toga potrebno je i osigurati pristupačnije cijene učeničkih i studentskih smještaja, prehrane, gradskog javnog prijevoza, te poticanje lokalnih privrednika za osiguravanje poslova za studente.
- Mladima treba stambena politika, politika koja će omogućiti lakše osamostaljenje i odlazak od roditeljskih jedinica. Nepovoljan položaj mladih očituje se i u dugotrajnijem ostanu u obiteljskim kućama i/ili stanovima jer mladima nije omogućeno pristupačno samostalno stanovanje.
- Mladim obiteljima bit će ponudeno više od dosadašnjih financijskih doplataka, jer demografske mjere ne podrazumijevaju samo financijski aspekt – roditeljstvo u 21. stoljeću podrazumijeva i potrebu za kvalitetnim sadržajem u svakodnevi, kako za roditelje tako i za djecu.
- Svi mladi trebali bi imati pristup besplatnim sportskim aktivnostima na otvorenom i na zatvorenom, a Grad je dužan osigurati infrastrukturu i sadržaj za takve aktivnosti.

Povelja se koristila kao baza dijaloga s kandidatima, a nakon završenog sastanka kandidati su potpisali Povelju, što je simbolički predstavljalo njihovo obećanje da će se pridržavati potpisane riječi, ali također može poslužiti kao šablona za praćenje političkih akata pobjednika lokalnih izbora. Kandidatima su na sastancima postavljena pitanja i drugih članova Mladforme te se na taj način uključilo više mladih u čitav proces. Nakon svakog sastanka s kandidatima na Facebook i Instagram stranicama Mladforme objavili smo kratke osvrtne na postignute dogovore, i to najprije na afirmativan način, isticanjem samo nekoliko ključnih točaka sa svakog sastanka. Sastanci s kandidatima organizirani su u prostorima njihovih stranaka ili putem *online* komunikacijskih alata, a nakon svakog sastanka Mladforma je objavila i fotografije.

Osim osvrta na afirmativan način, iznijeli smo i kritičke osvrte na sastanke s kandidatima, koji su za cilj imali detaljniji uvid u razumijevanje i implementaciju politika za mlade. U prilogu prilažemo tri kritička osvrta na sastanke kandidatima.

Radić

zalaže se za depolitizaciju izbornih i odlučivačkih procesa u politikama za mlade u Gradu, no za to nema konkretne planove. Potpisuje Povelju »Osijek – grad po mjeri starijih« koja svojim naslovom i sadržajem podsjeća na Povelju Mladforme, a iz nepoznatih razloga nemamo uvid u cijeli sadržaj Povelje niti imamo saznanja da su svi ostali kandidati imali priliku potpisati istu, što dovodi do sumnje da je sadržaj Povelje prepisan ili iskorišten za političke poene kod osoba starije životne dobi.

Lokalni izbori

Kušec

kandidat ostavlja otvoren prostor za dodatna pojašnjenja, prihvaća ideje i rješenja koja nude članovi Mladforme, ali u nastupu je manjkalo konkretnog sadržaja i upućenosti u političke procese, što može biti rezultat političkog neiskustva.

Lokalni izbori

Berislav Mlinarević

ima konkretna rješenja, ali nastupa iz pozicije privatnog poduzetnika koji od mladih traži da se sami brinu za sebe tako da preuzmu inicijativu i "povlače" novce iz EU fondova. U manjoj mjeri prepoznaje koncepte za koje se Mladforma zalaže: dijalog te participativno i suradničko uključivanje u političke procese.

Lokalni izbori

Analiza sučeljavanja kandidata u TV emisiji

Prvo sučeljavanje osječkih kandidata za gradonačelnika na Osječkoj televiziji zbilo se 16. travnja 2021. godine (poveznica do emisije: <https://tinyurl.com/suceljavanje-emisija>).

Događaj smo pratili iz perspektive govora o mladima. Na sučeljavanju je sudjelovalo šest od sedam tadašnjih kandidata za gradonačelnika. Trajalo je nešto više od 120 minuta, a direktno se o mladima pričalo ukupno 13 minuta, najviše u kontekstu iseljavanja mladih i zaustavljanja istog. Također smo uočili da su predizborni sastanak s Mladformom u svojem obraćanju spomenula tri kandidata, što znači da su barem njima ti susreti očito bili inspirativni i važni. Osim toga, uživo smo u emisiju slali pitanja koja su smislili naši članovi.

Politička informiranost mladih

O političkoj informiranosti mladih doznawali smo pomoću dvaju mini-istraživanja. Prvo istraživanje bila je predizborna anketa koju smo 27. travnja proveli putem Instagrama. Anketa se sastojala od dvaju blokova pitanja: općenita pitanja i pitanja samoprocjene o izborima te pitanja kojima smo htjeli doznati razinu upućenosti mladih u pripadnost kandidata/kinje za gradonačelničku poziciju pojedinim političkim opcijama. Prvi blok pitanja otkrio je da čak 89% ispitanika planira izaći na lokalne izbore te da se 84% njih slaže da bi mladima više odgovaralo *online* glasanje. Osim toga, svega 47% ispitanika smatralo je da je dovoljno upoznato s političkim opcijama, zbog čega i nije začudio podatak da samo njih 52% zna koju će opciju podržati u nadolazećim izborima, dok 34% ispitnih procjenjuje da nisu dovoljno informirani o procesu glasanja.

U drugom bloku pitanja zabilježili smo prosječno 70 odgovora po pitanju, a prosječna točnost odgovora iznosila je 67%. Najviše točnih odgovora odnosilo se na prepoznavanje Katarine Kruhonje kao kandidatkinje u ime Možemo!, dok su najmanje točnih odgovora imala pitanja koja su se odnosila na kandidate koji su predstavljeni kao nezavisni. To smo protumačili time da su mladi vjerojatno zbunjeni načinom na koji se ti kandidati predstavljaju ili kako su predstavljeni u medijima.

Dakle, na svako pitanje zabilježeno je između 64 i 74 odgovora, što znači 70 odgovora prosječno po pitanju. Pritom je prosječna točnost odgovora iznosila 67%.

Najviše točnih odgovora odnosilo se na prepoznavanje Katarine Kruhonje kao kandidatkinje u ime Možemo!. Najmanje točnih odgovora imala su pitanja koja su se odnosila na Berislava Mlinarevića i Miroslava Vaneka, dakle na kandidate koji su predstavljeni kao nezavisni, što znači da su mladi vjerojatno zbunjeni načinom na koji se ti kandidati predstavljaju ili kako su predstavljeni u medijima.

Lokalni izbori

Drugo istraživanje bila je postizborna anketa koju smo proveli 17. svibnja, dakle neposredno nakon lokalnih izbora. Njome smo htjeli doznati jesu li i koliko su naše objave vezane uz lokalne izbore utjecale na naše članove i pratitelje. U anketnom upitniku sudjelovalo je 63 ispitanika, a veliku većinu toga činili su mladi do 30 godina. Rezultati su pokazali da je na lokalne izbore izašlo 82,5% ispitanika koji su kao motivaciju izlaska u najvećoj mjeri navodili građansku dužnost i osjećaj odgovornosti, želju za promjenom te nezadovoljstvo trenutnim stanjem. Dio ispitanika koji nije izašao na izbore kao razloge za svoju odluku istaknulo je izbjivanje iz mjesta prebivališta, bolest ili samoizolaciju te nezadovoljstvo ponuđenim kandidatima. Osim toga, doznali smo informacije o potencijalnom utjecaju na izlaznost mladih, zbog kojih itekako možemo biti zadovoljni. Naime, 89% od onih ispitanika koji su izašli na izbore tvrdi da su ih Mladformine objave u potpunosti ili djelomično motivirale na izlazak, dok njih 86% smatra da su ih Mladformine objave u potpunosti ili djelomično informirale o kandidatima i time pomogle pri odabiru kandidata.

OBJAVE MLADFORME

- 81% ispitanika redovito je pratilo objave Mladforme vezane uz lokalne izbore, dok je njih 14% povremeno pratilo objave ✓
- 89% ispitanika koji su izašli na izbore tvrdi da su ih Mladformine objave u potpunosti ili djelomično motivirale za izlazak na izbore ✓
- 86% ispitanika koji su izašli na izbore tvrdi da su ih objave Mladforme u potpunosti ili djelomično informirale o kandidatima i pomogle pri odabiru kandidata ✓

Mogući načini djelovanja

Da bismo ukazali na moguće načine političkog djelovanja, odnosno o tome kako se može biti aktivan građanin, izdvojit ćemo aktivnost koju smo proveli, a koja je nastala kao reakcija na trenutno stanje u politici za mlade.

Ta aktivnost odnosila se na natječaj za certifikat »Grad za mlade«. Naime, gradskoj smo upravi Grada Osijeka između 15. i 17. ožujka 2021. godine poslali upit o tome je li Osijek jedan od 32 grada-prijavitelja na natječaj za stjecanje spomenutog certifikata, koji je bio otvoren do 8. ožujka te godine. Na taj smo se korak odlučili jer smo smatrali da bi stjecanje certifikata bilo na obostranu korist i Gradu i mladima te bi dokazalo da Grad ima jasnu, dugoročnu i konkretnu politiku prema mladima.

Na temelju toga smatramo opravdanim postaviti sljedeća dva pitanja:

- tko je zadužen za rad s mladima i tko brine za mlade u Gradu?
- je li Grad upravo priznao da, barem u ovom trenutku, nije grad za mlade?

Do 1. travnja pristigla su četiri odgovora na naš upit, iz kojih smo doznali da Osijek nije podnio prijavu na natječaj. Osim toga, doznali smo da neki gradski dužnosnici nisu znali da natječaj postoji, zatim to da se Grad sprema prijaviti na sljedeći natječaj, a onda i to da nije skroz jasno koji bi resor u gradskoj Upravi trebao biti zadužen za brigu o mladima.

Da bismo skrenuli pozornost javnosti na te probleme, na temelju tih odgovora postavili smo dva kritički usmjerena pitanja: »tko je zadužen za rad s mladima i tko brine za mlade u Gradu?«; i »je li Grad Osijek upravo priznao da, barem u ovom trenutku, nije grad za mlade?«.

Top 5 savjeta za aktivno zagovaranje boljih politika za mlade u tvojoj lokalnoj sredini

Da bi što uspješnije zagovarali bolje politike za mlade ili provodili aktivnosti koje pridonose promociji lokalnih politika za mlade u svojoj zajednici, Mladforma je pripremila pet savjeta za kreiranje i definiranje ciljeva zagovaranja, komuniciranje s predstavnicima lokalne samouprave, partnerima i suradnicima u zajednici.

- 1.** Definiraj cilj zagovaranja (prostor za mlade, jeftinije karte za javni prijevoz za studente, bolja prehrana u studentskim menzama i sl.). Što je jasniji cilj, to je veća mogućnost implementacije u lokalne politike. Cilj može biti kratkoročan ili dugoročan, ovisno o problemu koji se želi riješiti.
- 2.** Otvori dijalog s predstavnicima lokalne samouprave (gradonačelnikom/icom, predsjednikom/icom gradskog vijeća, gradskim vijećnicima i drugima). Predstavници lokalne samouprave trebaju biti tvoji saveznici, oni su tu zbog tebe jer rade u interesu svih članova lokalne zajednice. Zagovaraj ravnopravnu i transparentnu komunikaciju.
- 3.** Ponudi konkretna rješenja (nove modele uključivanja, aktivnosti, kampanje i sl.). Budi spreman na zajedničko djelovanje, ali i na to da se neki od tvojih modela ustupe lokalnoj samoupravi s ciljem poboljšanja lokalnih politika.
- 4.** Kreiraj mrežu partnerā i suradnikā. Zagovarački proces traži pun angažman, kako pojedinca tako i neke društvene skupine. Pronađi relevantne partnere i suradnike koji ti mogu pomoći u ostvarenju cilja zagovaranja (lokalne organizacije civilnog društva, škola, fakultet, kulturne ustanove, savjet mladih i druge).
- 5.** Vodi računa o vidljivosti. Sve što radiš neka znaju i drugi – promoviraj transparentnost, korištenje demokratskih alata, koristi društvene mreže za promociju demokratskih vrijednosti. Budi primjer drugima, ali i lokalnoj vlasti.

Kvalitetno obrazovanje

Jedna od grupa mladih odlučila se baviti temom kvalitetnog obrazovanja budući da je baš to tema s kojom se većina mladih može povezati i koja itekako utječe na kvalitetu života mladih. Grupa od šest djevojaka odlučila je propitati jesu li učenici i studenti koji se školuju na području grada Osijeka zadovoljni trenutnom kvalitetom vlastitog obrazovanja i postoji li nešto što bi htjeli promijeniti u sustavu obrazovanja. No, nije ostalo sve na istraživanju problema mladih u odgojno-obrazovnom sustavu, već se razmišljalo i o potencijalnim rješenjima obrazovnih potreba mladih.

Jesu li mladi zadovoljni kvalitetom obrazovanja?

Da bismo se uopće mogli baviti temom kvalitetnog obrazovanja, najprije smo morali istražiti kakva je trenutna situacija u odgojno-obrazovnom sustavu i jesu li korisnici sustava zadovoljni onim što trenutno dobivaju. Upravo je zbog toga grupa mladih koja se bavila ovom temom u siječnju 2021. godine odlučila provesti kratku anketu o zadovoljstvu mladih kvalitetom obrazovanja. Ciljana skupina istraživanja bili su mladi između 14 i 30 godina koji su trenutno u sustavu obrazovanja (srednja škola ili fakultet), a ciljano područje ispitivanja bila je Osječko-baranjska županija. Istraživanje je provedeno na uzorku od 161 ispitanika, od kojih 83 ispitanika ima status učenika, a njih 78 status studenta.

Istraživanje se sastojalo od nekoliko skupova pitanja kojima smo htjeli doznati sljedeće:

- ▶ Trenutni doživljaj škole/studija i nastave;
- ▶ Osobno vrednovanje važnosti i procjena zastupljenosti zadanih tema u školskom/studijskom kurikulumu;
- ▶ Pozitivne i negativne aspekte školovanja prema mišljenju ispitanika;
- ▶ Mogućnost participacije učenika i studenata u donošenju odluka unutar obrazovnog sustava.

Što se tiče općeg zadovoljstva mladih kvalitetom obrazovanja, rezultati pokazuju da su i učenici i studenti uglavnom zadovoljni trenutnim odgojno-obrazovnim sustavom, no uočili smo i nekoliko problema. Kada pričamo o učeničkoj populaciji, najveći uočeni problemi su sljedeći:

- ▶ Strah od neuspjeha u školi;
- ▶ Nepovjerenje u stručnu službu i ravnatelja škole u vezi osobnih problema učenika;
- ▶ Participacija učenika u donošenju odluka;
- ▶ Nedostatak mjesta za boravak učenika-putnika;
- ▶ Nezadovoljstvo ponudom izbornih predmeta.

Osim toga, učenici su izravno izrazili nezadovoljstvo nedostatkom izvan-nastavnih aktivnosti, nezadovoljavajućim pripremama za državnu maturu i nedostatkom razgovora o fakultetima i mogućnostima nakon završetka srednje škole.

No, prema mišljenju učenikā postoje i pozitivni aspekti školovanja, a oni se odnose uglavnom na opremljenost škole i organizaciju nastave te na odnos s nastavnicima.

Što se učenicima srednjih škola ne sviđa u obrazovanju ?

- Nema dovoljno priprema za državnu maturu
- Ne razgovara se o fakultetima i o mogućnosti studiranja u količini koja je učenicima potrebna
- Učenici žele više izvan-nastavnih aktivnosti
- Razgovor o mentalnom zdravlju

Kvalitetno obrazovanje

Što su učenici pohvalili u svojim školama?

- opremljenost škole
- odnos između nastavnika i učenika
- mogućnost sudjelovanja na raznim projektima
- promoviranje volonterstva
- dobra organiziranost škole
- opremljenost knjižnice
- dobra priprema za fakultet

Kvalitetno obrazovanje

Studenti pak pokazuju veću razinu zadovoljstva obrazovnim sustavom i vlastitim odabirom studija. Čak 54% studenata zadovoljno je vlastitim odabirom fakulteta, dok je samo 7% njih izrazilo nezadovoljstvo svojim odabirom. Od svega navedenog najmanje su zadovoljni ponudom izbornih kolegija, organizacijom prakse i uključivanjem studenata u znanstveno-istraživački rad. S druge strane, iznimno su zadovoljni radom ISVU sustava, mogućnostima za međunarodnu suradnju, poticanjem na slobodno izražavanje vlastitog stava i radom informatičke službe svojeg fakulteta, kao i dobrim odnosom između slobodnog vremena i obaveza.

Što su studenti rekli da im se sviđa kod studiranja?

 široki spektar kolegija
organizacija, opremljenost i poticanje na kritičko mišljenje
interdisciplinarnost
odnos profesora i studenata
trud profesora

 Kvalitetno obrazovanje

dobar odnos između slobodnog vremena i obaveza
mogućnost obavljanja studentskih poslova
razna događanja (seminari, simpoziji, radionice)
mogućnost zapošljavanja nakon faksa

Što želimo učiti?

Osim općeg zadovoljstva učenikā i studenata kvalitetom obrazovnog sustava, ispitali smo mlade i što konkretno žele učiti, a nemaju priliku u trenutnom odgojno-obrazovnom sustavu.

U ovom setu pitanja učenike i studente prvo smo pitali koliko su im bitne određene teme, a zatim smo ih pitali koliko su te teme zastupljene u nastavi, to jest koliko često imaju priliku slušati o njima kroz nastavni proces. Učenicima i studentima ponuđeno je devet tema: medijska pismenost, društveno-politička događanja, ljudska prava, mentalno zdravlje mladih, volontiranje i aktivizam, kritičko mišljenje, poduzetništvo, svakodnevne životne vještine i politička pismenost. Od ponuđenih tema učenicima su najbitnije mentalno zdravlje, svakodnevne životne vještine, kritičko mišljenje te volontiranje i aktivizam. Najmanje važnim temama učenici su ocijenili društveno-politička događanja i političku pismenost. Od svih navedenih tema učenici su procijenili da se na nastavi najmanje priča o mentalnom zdravlju mladih, a radi se o temi koja je, prema rezultatima našeg istraživanja, učenicima najvažnija od svih navedenih. Osim toga, vrlo malo se priča o poduzetništvu, svakodnevnim životnim vještinama i političkoj pismenosti.

Uz navedena područja učenici samostalno navode mnogo tema koje ih zanimaju i o kojima žele razgovarati na nastavi. Među njima se ističu važnost mentalnog zdravlja, brige o sebi, seksualni odgoj i zdravlje, smanjenje pritiska i stresa, samopouzdanje i suočavanje s obavezama.

Zbog velike količine stresa i tjeskobe koju učenici pokazuju te njihove velike zainteresiranosti za mentalno zdravlje, odlučili smo obraditi ovu temu na društvenim mrežama u nekoliko navrata.

Slično kao i učenike, i studente najviše zanima tema mentalnog zdravlja. Nakon toga vrlo su im važne i svakodnevne životne vještine, ljudska prava i kritičko mišljenje. Najmanje važne teme od ponuđenih studentima su društveno-politička događanja i poduzetništvo, ali i politička pismenost. Od svih navedenih tema studenti procjenjuju da se na fakultetu najmanje obrađuje tema mentalnog zdravlja, koja ih ujedno najviše i zanima. Osim toga, vrlo malo se priča o poduzetništvu, političkoj pismenosti i svakodnevnim životnim vještinama.

Kako možemo sudjelovati?

Osim mapiranja trenutnih potreba i problema mladih vezanih za odgojno-obrazovni sustav, provjerili smo i u kojoj je mjeri naš obrazovni sustav participatoran, upravo zbog toga što smatramo da se aktivno sudjelovanje u društvenim i političkim procesima treba učiti i kroz formalno obrazovanje.

Na pitanje smatraju li da imaju mogućnost sudjelovati u donošenju odluka vezanih uz školu, samo 10% učenika odgovorilo je potvrdno. Vrlo je slična situacija i sa studentima, koji potvrdno odgovaraju samo u 11,5% slučajeva. Studenti i učenici koji smatraju da ponekad mogu sudjelovati u donošenju odluka broje 40% populacije ispitanika, dok njih oko 50% u oba slučaja smatra da nikada i nikako ne mogu participirati u donošenju odluka vezanih za školu ili fakultet.

Također, i učenici i studenti smatraju da ne mogu ili da ne znaju na koji se način mogu uključiti u donošenje odluka vezanih uz školski i obrazovni sustav. Ipak, i jedni i drugi ponudili su nekoliko načina kojima se mogu aktivirati i sudjelovati u donošenju odluka. Dio učenika spomenuo je razgovor s nastavnicima, stručnom službom ili s ravnateljem te zalaganje u učeničkom vijeću. Uz to, kao dobre alate za sudjelovanje vide i iznošenje te dijeljenje vlastitog mišljenja s drugim učenicima, ali i aktivizam te volon-tiranje. Nažalost, jako velik broj ispitanih učenika ima pesimističan stav te tvrdi da nikako nije moguće ništa promijeniti, a naročito ne iz pozicije pojedinca. Studenti su pak kao moguće opcije participacije pobrojali sljedeće: uključivanje u projekte fakulteta, izabiranje boljih predstavnika studentskog zbora ili sudjelovanje u studentskom zboru, uključivanje u studentske udruge, ispunjavanje anketa, vlastiti angažman i aktivizam te razgovor s profesorima i kolegama.

Mogu li učenici participirati u donošenju odluka unutar školskog sustava? Upravo ovo pitanje smo postavili učenicima na samom kraju ankete. Većina učenika smatra da ne mogu ili ne znaju na koji način se mogu uključiti. Jako velik broj ispitanika ima pesimističan stav te tvrdi da nikako nije moguće napraviti promjene, a naročito ne kao pojedinac. Je li to stvarno tako?

Sve spomenuto upućuje na vrlo nisku razinu građanskih kompetencija i informiranosti mladih o mogućim načinima participacije i sudjelovanja na školskoj ili sveučilišnoj razini, ali i na krutost našeg obrazovnog sustava prema demokratskim procesima i strukturama.

Građanske kompetencije služe kako bi pojedinca pripremile za participaciju u građanskom životu, a one uključuju: poznavanje građanskih prava i obaveza; sudjelovanje u aktivnostima lokalne zajednice i donošenju odluka na lokalnoj, nacionalnoj i europskoj razini; sposobnost pokazivanja solidarnosti iskazivanjem interesa za rješavanje problema koji pogađaju zajednicu; sposobnost učinkovitog povezivanja s javnim institucijama; prihvaćanje koncepta ljudskih prava i jednakosti kao osnove za solidarnost i odgovornost; poštivanje različitosti vrijednosnih sustava; i kritičko prihvaćanje informacija koje objavljuju masovni mediji.

Pitanje za razmišljanje: može li GOO biti rješenje za naše probleme?

Rezultati naše ankete o zadovoljstvu mladih kvalitetom obrazovanja pokazali su neke nedostatke u obrazovnom sustavu, koji se ponajviše tiču tema kojima se mladi žele baviti kroz odgojno-obrazovni sustav. To su teme poput kritičkog mišljenja, medijske pismenosti, ljudskih prava, aktivizma i volontiranja, svakodnevnih životnih vještina i financijske pismenosti. Sve te teme mogu se pronaći u programu Građanskog odgoja i obrazovanja.

Građanski odgoj i obrazovanje fokusiran je na to da djeci i mladima omogući da postanu odgovorni i aktivni članovi društva, osnažuje ih za donošenje informiranih i promišljenih odluka te ih uči djelovati za opće dobro. Postoji nekoliko dimenzija Građanskog odgoja i obrazovanja, a to su društvena, ljudsko-pravna, politička, kulturalna, gospodarska/ekonomska i ekološka dimenzija. Većina tih dimenzija i tema koje one obuhvaćaju odgovaraju na već spomenute potrebe mladih i nedostatke obrazovnog sustava.

#bezfiltera #ESS #projektsolidarnosti #europskesnagesolidarnosti
#GOO #građanskiodgojio obrazovanje

Iako u zadnje vrijeme postoje pomaci koji se tiču uvođenja Građanskog odgoja i obrazovanja u škole, školski sustav i dalje nedovoljno promovira građanske kompetencije te ne priprema na primjeren način djecu i mlade za participaciju i aktivno sudjelovanje u kreiranju društvene i političke klime, kao ni za sudjelovanje u donošenju odluka i sukreiranju politika.

Osim ozbiljnog provođenja građanskog odgoja i obrazovanja, u ovom području mladima se može pružiti podrška i kroz neformalno obrazovanje ili sudjelovanje u programima civilnog društva, kao i sudjelovanje u radu neformalnih inicijativa poput Mladforme.

Na kraju cijelog procesa pitamo se: može li uvođenje Građanskog odgoja i obrazovanja poboljšati kvalitetu obrazovanja i zadovoljiti mapirane potrebe mladih unutar obrazovnog sustava? Mi mislimo da može, a zbog toga smo našu malu medijsku kampanju na temu kvalitetnog obrazovanja zatvorili upravo informiranjem mladih o Građanskom odgoju i obrazovanju.

Kvalitetno slobodno vrijeme

Provođenje kvalitetnog slobodnog vremena posebno je važno za unaprjeđenje znanjā, vještinā i karaktera mladih. Ukoliko na što kvalitetniji način budemo iskoristili slobodne sate u svojem danu, utoliko ćemo raznim aktivnostima nadograditi svoju duhovnu, misaonu i tjelesnu komponentu.

Složit ćemo se oko toga da se mladima danas nudi jako puno mogućnosti, mnogo edukativnog sadržaja, izvannastavnih aktivnosti, prilikā za osobni rast i razvoj. Međutim, u moru mogućnosti lako se može dogoditi suprotan efekt: apatičnost, pasivnost i nezainteresiranost.

Upravo iz tog razloga u sklopu projekta okupila se grupa mladih koja bi interaktivnim sadržajem nastojala mladima približiti važnost brige o mentalnom zdravlju te djelovanja u zajednici, pojasniti gdje se sve mogu priključiti, kako doprinijeti sebi i drugima kroz razne aktivnosti (primjerice volontiranjem), a sve to kroz komponentu koja je svakodnevica tijekom razdoblja školovanja, fakulteta ili dok smo nezaposleni ili zaposleni, a to je kultura slobodnog vremena.

Uz mentora, naš tim čini pet mladih i perspektivnih osoba srednjoškolske i studentske dobi, koje na razne načine i u sklopu svojih budućih struka (psihologija, pedagogija...) djeluju u zajednici i žele drugim mladima prenijeti vlastita znanja, vještine i iskustva za osobni rast i razvoj.

Kako smo svoje slobodno vrijeme posvetili slobodnom vremenu?

Budući da je kvalitetno slobodno vrijeme naizgled jednostavna, ali istodobno i vrlo široka tema kojom se možemo baviti, područje našeg edukativnog „influencaja” suzili smo na nekoliko područja: mentalno zdravlje mladih (zašto je ono još uvijek tabu tema te kako društvene mrežu utječu na njega); volontiranje; i važnost postajanja aktivnim pojedincem u zajednici.

Navedene teme vrlo su važne za razvoj pojedinca zbog čega je bilo važno da o tim temama ne pišemo šturo i nedovoljno blisko mladima. Upravo iz tog razloga pokrenuli smo i realizirali ideju mrežne stranice inicijative Mladforma, koja će služiti kao platforma na kojoj će zainteresirani u bilo kojem trenutku moći pratiti i proučavati teme i sadržaje iz raznih područja: zanimljive tekstove i medijske sadržaje iz područja rada s mladima, aktivnosti Mladforme, informacije o tome kako joj se priključiti, ali i općenito pratiti rad Inicijative. Osim toga, moguće je i to da mladi sami postanu kreatori *online* sadržaja za mlade.

Jedno od kvalitetnih načina provođenja slobodnog vremena mladih svakako je stjecanje novih znanja, čitanje o drugačijim prilikama, istraživanje o aktivnostima koje se u zajednici nude za vlastito angažiranje i o načinima da svoje slobodno vrijeme učine zanimljivim i korisnim. Baš zato čvrsto vjerujemo da će naša službena mrežna stranica pokriti brojne navedene sadržaje.

Slobodno vrijeme omogućuje bavljenje vlastitim mentalnim zdravljem

Nema sumnje u to da su mladi na dnevnoj bazi zatrpani morem informacija. Međutim, nerijetko se ne znaju snalaziti u selektiranju onoga što je za njih bitno, a što manje bitno, kako filtrirati sve te podražaje svakodnevice i u kojem omjeru se njima posvećivati te na koji se način s njima „obračunati“.

Svjesni smo koliko je mentalno zdravlje pojedinca važna tema, možda i važnija nego ikad, zbog čega smo putem različitih upitnika i anketa provedenih na društvenim mrežama i htjeli propitati mlade koliko je mentalno zdravlje njima važno i koliko se bave vlastitim mentalnim zdravljem.

Približili smo našim pratiteljima mitove i činjenice o mentalnom zdravlju, upućivali na stigme koje se vežu uz to područje, napisali istraživačke članke u kojima smo ispitali zašto je mentalno zdravlje još uvijek tabu tema i kako općenito društvene mreže utječu na mentalno zdravlje pojedinca.

MENTALNO ZDRAVLJE

MITOVI

- Osobe s teškoćama u mentalnom zdravlju su opasne
- Osobe s teškoćama u mentalnom zdravlju ne mogu biti dobri prijatelji
- Osobe s teškoćama mentalnog zdravlja su lijene, slabe i same krive za svoje stanje

ČINJENICE

- One nisu opasnije niti nasilnije od opće populacije, pogotovo ako su uključene u tretman
- Ukoliko se kontrolirano liječe, one mogu biti jednako dobri prijatelji kao i ljudi bez takvih teškoća
- Lijenost i slabost nemaju veze s razvojem smetnji, već biopsihosocijalni čimbenici

#bezstigma, Kvalitetno slobodno vrijeme, EUROPSKE SNAGE SOLIDARNOSTI

#bezstigma, Kvalitetno slobodno vrijeme, EUROPSKE SNAGE SOLIDARNOSTI

Volontiranje i popis udruga koje uključuju mlade u Osijeku

Volontiranje je energija srca koja pokreće ljude od malih nogu da spoznaju ljepotu i snagu aktiviranja u zajednici, zajedništva, međusobnog uvažavanja i međugeneracijske solidarnosti. Na tom tragu kreirali smo nekoliko edukativnih objava o volonterstvu i uključivanje mladih u pružanje podrške drugima na razne načine, o motivaciji za volontiranje, o načinima uključenja u rad neke organizacije te o uputama o tome kome se obratiti za dodatno savjetovanje u svojoj zajednici.

Budući da su i članovi ovog tima, kao i cjelokupne Inicijative, pasionirani volonteri, smatramo da je ova tema izrazito važna za osobni rast i razvoj pojedinca, ali da je ujedno i prilika za spoznavanje vrijednosti demokracije i uključivanja u ovakav oblik aktivizma.

Da bi mladi u gradu Osijeku na lakši i brži način mogli doći do određenih volonterskih aktivnosti, zabavnog i edukativnog sadržaja, napravili smo i popis udruga koje uključuju mlade u Osijeku i koje im mogu ponuditi oblik volonterskog angažmana (<https://tinyurl.com/popis-udruga>).

Umjesto zaključka

Svojim aktivnostima nastojali smo mlađim generacijama, koje prate raznorazne sadržaje i osobe na internetu, ponuditi nešto edukativno u malo drugačijem obliku i na što jednostavniji način, a da se i dalje tiče njihove svakodnevice. Ako smo samo jednu mladu osobu uspjeli potaknuti da kvalitetnije iskoristi svoje slobodno vrijeme, mi smo već u tom naumu uspjeli.

Brojni su načini korištenja slobodnog vremena: volontirajte, čitajte, učite, upijajte, odmorite, meditirajte, pogledajte, poslušajte, prenosite znanje, družite se, otpustite. Jedini savjet koji vam možemo prenijeti je sljedeći: nikada nemojte zaboraviti na svoje mentalno zdravlje i razmišljajte o načinima kojim svoju zajednicu možete pokušati učiniti ugodnijom i boljom za život.

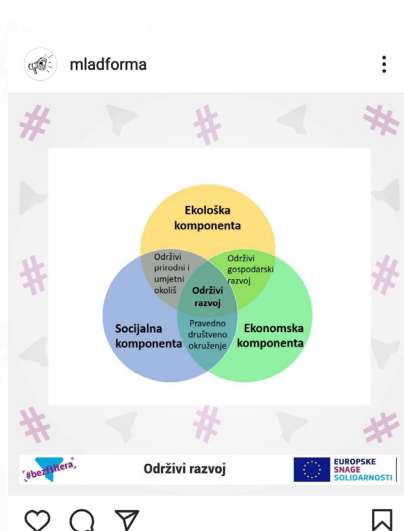

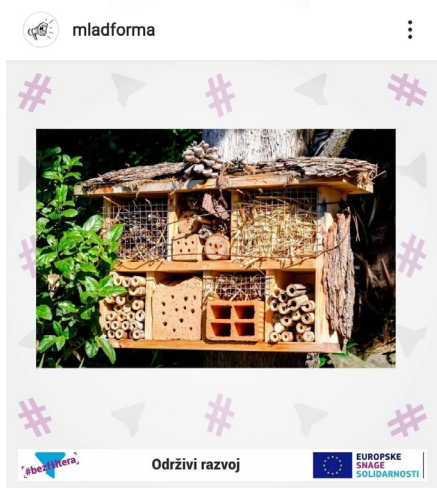
Održivi razvoj

U posljednje vrijeme sve se više govori o održivom razvoju, ciljevima i mogućnostima koje pruža ovaj uravnoteženi način života i djelovanja. Iako bi održivi razvoj trebao u potpunosti uzimati u obzir djelovanje svih gospodarskih aktivnosti na okoliš, on obuhvaća čitav niz definicija koje se mogu tumačiti na različite načine, ovisno o perspektivi.

Pojam održivog razvoja prvi je put definiran 1987. godine od strane Svjetske komisije za okoliš i razvoj, a danas se on temelji na razumijevanju povezanosti triju temeljnih sastavnica: društvo, okoliš i gospodarstvo. Upravo ravnoteža između tih sastavnica i njezino provođenje u praksi osiguravaju dugoročan razvoj ljudskog društva u očuvanom okolišu i pravičnom društvu.

Smjernice održivog razvoja donesene su 2015. godine od strane Ujedinjenih naroda te obuhvaćaju 17 globalnih ciljeva za održivi razvoj koje se planiraju ostvariti do 2030. godine. Prema UN-u, cilj održivog razvoja dugoročna je stabilnost gospodarstva i okoliša koju je moguće ostvariti integracijom i osveščivanjem gospodarskih, ekoloških i socijalnih problema tijekom procesa donošenja odluka. Aktivno društvo u tom smislu pruža dobar temelj za ostvarivanje upravo tih ciljeva, a ono se razvija kroz razne škole održivosti, neformalne i formalne edukacije, susrete i inicijative. Obrazovanje za održivi razvoj cjeloživotno je učenje pa se upravo iz te perspektive treba promatrati i poticati kontinuirano ulaganje u inicijative, udruge i pojedince koji svojim radom potiču razvijanje održivih projekata.

Sviđa mi se: 19
mladforma Fotografija 1

HOTEL ZA KUKCE
Umjetna konstrukcija, utočište ili sigurna kuća za kukce (pčele, bubamare, leptire...) koja im pomaže da prežive hladna razdoblja, a pruža im stanište i u toplijim periodima.

Da bismo sudionike projekta *#bezfiltera* na što bolji način upoznali s pojmom održivog razvoja i dobrim primjerima u zajednici, edukaciju smo definirali kroz društvene, okolišne i gospodarske aktivnosti. Na edukaciji se petero članica i simpatizerki Mladforme upoznalo s oblicima društvenog poduzetništva i zelenom ekonomijom, održivom gradnjom, permakulturnom i biodinamičkom poljoprivredom te pojmovima poput *banke sjemena*, *bioraznolikosti* i *aktivne zajednice*. Primjeri dobre prakse pokazali su se kao najbolji način upoznavanja s fenomenom održivog razvoja zbog jednostavne i često transparentne mogućnosti njihova isticanja.

Udruge, zadruge, lokalni OPG-ovi, društvena poduzeća te brojni aktivni pojedinci predstavljaju održivu budućnost stvarajući nove oblike društvene vrijednosti. Dodatan poticaj za djelovanje u svojim zajednicama pokazao se na našem petom sastanku na kojem je svaka članica predstavila problematiku svojeg mjesta, naselja, ulice te prijedloge za moguća rješenja tih problema. Na taj način djelujemo lokalno, uočavajući probleme i pronalazeći rješenja kroz otvoreni dijalog i transparentnost.

Na kraju, ističemo da aktivnim djelovanjem u svojim zajednicama održivi razvoj prestaje biti zamršen proces te da se provođenjem održivih aktivnosti, koje za cilj imaju stvaranje pravednijeg i održivijeg društva, on pojednostavljuje i prilagođava u praksi.

Zaključak

Aktivnosti koje su pobrojane i opisane u ovom vodiču proizašle su iz projekta *#bezfiltera* koji Neformalna inicijativa mladih Mladforma provodi u sklopu programa Europskih snaga solidarnosti Europske unije. U njemu smo, i to u najvećoj mjeri pomoću primjera iz prakse, mladima htjeli pokazati načine angažiranog influencanja te korištenja društvenih mreža kao alata za aktivizam. To smo učinili tako što smo se usmjerili na šest tema kojima smo bili zaokupljeni tijekom trajanja projekta i koje su bile obrađivane unutar šest mentorskih grupa, a prema kojima smo i koncipirali nosiva poglavlja ovog vodiča: ljudska prava, prostor za mlade, javne politike za mlade, kvalitetno slobodno vrijeme mladih, kvalitetno obrazovanje te održivi razvoj.

Na temelju uvida u sadržaj tih poglavlja lako je zaključiti da je svaka grupa svojoj temi pristupila na autentičan način. Time je pokazana raznolikost mogućih načina djelovanja koja, dakako, tim popisom nipošto nije iscrpljena. Unatoč metodološkoj heterogenosti, uočljiva je sličnost u radu svake grupe. Svaka je, naime, bila vođena temeljnim vrijednostima koje je ujedno svojim aktivnostima na društvenim mrežama i promovirala: solidarnost, tolerancija, ljudska prava i demokracija.

Osim primjerā, poglavlja sadržavaju upute o mogućim pristupima rješenju pojedinih problema u zajednici. Smatramo da bi te upute mladima mogle olakšati provođenje vlastitih inicijativa i akcija. Također su istaknuti i problemi s kojima se svaka grupa susretala prilikom provođenja svojih aktivnosti, a posebice sa stvaranjem *online* sadržaja koji bi mladima bio informativan, koristan te ujedno i atraktivan. Da bi sadržaj koji je stvoren u što većoj mjeri bio koristan, u svakom se poglavlju nalaze izdvojeni brojni savjeti za provođenje aktivnosti te za rješenje potencijalnih problema bilo koje naravi.

Naposljetku, svaka grupa predstavila je podatke koji pokazuju da je njihov rad bio popraćen i vidljiv na društvenim mrežama te u medijima, i da je nerijetko djelovao motivirajuće na mlade koji su ga pratili. Nadamo se da smo svojim aktivnostima tijekom čitave godine trajanja projekta, kojima smo htjeli ponuditi drugačiju perspektivu korištenja društvenih mreža, doista uspjeli poticajno djelovati na mlade ljude. Ovaj vodič u tom smislu predstavlja ostavštinu takvih nastojanja.

mladforma!

#bezfiltera

Projekt *#bezfiltera* (2020-2-HR01-ESC31-077978) sufinanciran je sredstvima Europskih snaga solidarnosti Europske unije. Informacije sadržane u ovoj publikaciji ne odražavaju nužno stavove i mišljenja Europske unije.

Sufinancirano sredstvima
Europskih snaga
solidarnosti Europske unije

**EUROPSKE
SNAGE
SOLIDARNOSTI**

ISBN 978-953-49656-0-3